

6. Alfredas Bumblauskas apie Stepono Batoro valdymą

Tačiau Stepono Batoro valdymo dešimtmetį (1576-1586) teisėtai galima vadinti epocha: pakanka jau vien sėkmingos Livonijos karo baigties. Šis karas ketvirtį amžiaus sekino Lietuvą ir privertė sudaryti Liublino uniją. Tiesioginė teigiama unijos pasekmė buvo Lenkijos ir Lietuvos pajėgų sujungimas karo reikalams. Trimis karo žygiais (1579-1581) Steponas Batoras privertė Rusiją atsisakyti nukariautų žemių ir 1582 m. sudaryti taikos sutartį, pagal kurią buvo atkurta iki Livonijos karo buvusi padėtis ir beveik šimtmečiui atitolintas Rusijos pavojus. Karas su Rusija buvo didingo plano dalis - Steponas Batoras, tapdamas Lenkijos ir Lietuvos valdovu, siekė Rusiją paversti vasale, tuomet visas šių valstybių pajėgas nukreipti prieš Turkiją ir išvaduoti savo tėvynę Transilvaniją. Antras svarbus Stepono Batoro nuopelnas Lietuvai buvo tas, kad jis prisidėjo prie Vilniaus universiteto įkūrimo. Jau Abraomo Kulviečio karta, dalyvavusi kuriant Karaliaučiaus universitetą, rodė, kad Lietuva yra subrendusi pereiti prie universitetinės kultūros ir įkurti savą universitetą. Tačiau reikėjo valdovo, kuris tai suvoktų. Steponas Batoras, siekdamas stiprinti valdžią, dažnai rėmėsi centralizuota Katalikų Bažnyčia, kurios įtaką galėjo nukreipti prieš didikus reformatus. Vykdydamas šią politiką jis parėmė Vilniaus universiteto įkūrimą, o vėliau skatino jėzuitų kolegijų kūrimąsi Polocke, Rygoje ir Tartu.

Kartais dar vienu nuopelnu ar net auka valstybės reikalams juokais laikomos Stepono Batoro vedybos: jis turėjo vesti 10 metų vyresnę ne itin išvaizdžią Zigmanto Augusto seserį Oną Jogailaitę (1523-1569).

Alfredas Bumblauskas, *Senosios Lietuvos istorija 1009–1795*, Vilnius: R. Paknio leidykla, 2005, p.

282.